

2026-09-08 Nr. NV-2373

VYRIAUSYBĖS IŠVADA TAP-25-999(3) TAIS-25-7841(5)	DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL ATSISKAITYMŲ GRYNAISIAIS PINIGAIS RIBOJIMO ĮSTATYMO NR. XIV-1165 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-134“ PROJEKTO		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2025-04-30	Finansų ministerija	Pasirenkama ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2026-09-08	Pasirenkama ☐ Svarstyti TAP (II dalis) ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Seimo narys Remigijus Žemaitaitis siūlo nustatyti, kad atsiskaitymai, taip pat bet kokie kiti mokėjimai pagal sandorius gali būti atliekami grynaisiais pinigais, jeigu jie neviršija **15 000 eurų** arba šią sumą atitinkančios sumos užsienio valiuta.

Šiuo metu Įstatyme nustatyta, kad atsiskaitymai, taip pat bet kokie kiti mokėjimai pagal sandorius gali būti atliekami grynaisiais pinigais, jeigu jie neviršija **5 000 eurų** arba šią sumą atitinkančios sumos užsienio valiuta.

Įstatymo projekto Aiškinamajame rašte nurodoma, kad stebint esamą geopolitinę situaciją, girdime, kad dėl Europoje vykstančių karinių konfliktų nuolat stringa atsiskaitymai ne grynaisiais pinigais; Lietuvoje veikiančios finansinės institucijos nuolat susiduria su kibernetiniais iššūkiais, dėl ko Lietuvos gyventojai patiria sunkumų atsiskaitant ne grynaisiais pinigais, nėra išvystas finansinių institucijų klientų aptarnavimo tinklas. Pažymima, kad kritiniu metu – ar tai būtų karas, ar elektros tinklo sutrikimai, ar kibernetinės atakos – reikia turėti grynųjų pinigų. Ir nors grynųjų pinigų naudojimas atsiskaitymams mažėja, tačiau jie vis dar yra populiariausia mokėjimo priemonė prekybos vietose ir tarp fizinių asmenų tiek Lietuvoje, tiek visoje euro zonoje. Todėl siūlomas Atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimo įstatymo pakeitimas, kad atsiskaitymai, taip pat bet kokie kiti mokėjimai pagal sandorius gali būti atliekami grynaisiais pinigais, jeigu jie neviršija 15 000 eurų arba šią sumą atitinkančios sumos užsienio valiuta.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Finansų ministerija 2026 metų vasario–kovo mėnesiais atliko suinteresuotų institucijų (visų ministerijų bei pagrindinių asocijuotųjų verslo struktūrų) apklausą, prašydama įvertinti, ar (kiek) šiuo metu Įstatyme įteisinta 5 000 eurų suma, skirta asmenų tarpusavio atsiskaitymams pagal sandorius grynaisiais pinigais, yra proporcinga ir atitinkanti Lietuvos ekonomines ir finansines realijas. Išanalizavus ir apibendrinus suinteresuotų institucijų pateiktas nuomones, galima daryti išvadą, kad šiuo metu Įstatyme įteisinta 5 000 eurų suma, iki kurios asmenys gali atsiskaityti grynaisiais pinigais, yra proporcinga, atitinkanti 2024 m. gegužės 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1624 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos nuostatas, Europos Sąjungos valstybėse narėse nustatytų ribojimų vidurkių, Lietuvos ekonomines ir finansines realijas, todėl atsiskaitymams grynaisiais pinigais Įstatyme nustatytos ribos keisti netikslinga.

Atsižvelgdama į atliktą analizę ir apibendrintas suinteresuotų institucijų nuomones, Finansų ministerija siūlo nepritarti Seimo nario Remigijaus Žemaitaičio teikiamam įstatymo projektui dėl šių priežasčių:

– remiantis tarptautinių organizacijų skelbiamų tyrimų duomenimis, elektroninių mokėjimų skatinimas yra viena iš priemonių, galinčių pagerinti šešėlinės ekonomikos ir pridėtinės vertės mokesčio vengimo kontrolės veiksmingumą, todėl yra rizika, kad atsiskaitymų grynaisiais pinigais didžiausios ribos didinimas iki Įstatymo projekte siūlomų 15 000 eurų apsunkintų sistemingas pastangas efektyviai mažinti šešėlinę ekonomiką;

– Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos ekonominėje apžvalgoje pažymėta, kad Lietuvoje grynaisiais pinigais atsiskaitoma už 60 procentų operacijų, 2022 metais Lietuva buvo antra šalis euro zonoje pagal atsiskaitymams naudojamus grynuosius pinigus. Taip pat Apžvalgoje nurodoma, kad įpareigojimas darbdaviams nuo 2022 metų sausio mėnesio mokėti visus atlyginimus į darbuotojų banko

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

sąskaitas ir nuo 2022 metų lapkričio mėnesio įsigaliojęs Atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimo įstatymas, ribojantis mokėjimus grynaisiais pinigais iki 5 000 eurų, buvo žingsniai teisinga kryptimi, o įvertinus jų poveikį, būtų galima gauti naudingų išvalgų būsimoms politikos pastangoms toliau mažinti pridėtinės vertės mokesčio mokėjimo vengimą, pavyzdžiui, Lietuva galėtų svarstyti galimybę sumažinti ribas, virš kurių draudžiama atsiskaityti grynaisiais pinigais, kas paskatintų ekonomikos skaitmeninimą ir padėtų plačiau naudoti elektroninių operacijų sistemas ir skaitmeninius finansus;

– Lietuvoje sudarytos patogios, plačiai taikomos ir nuolat tobulinamos galimybės asmenims atsiskaityti pagal sandorius negrynaisiais pinigais;

– pagal Įstatymą atsiskaitymų pagal sandorius grynaisiais pinigais ribojimas netaikomas, jeigu atsiskaitymai pagal sandorį negali įvykti negrynaisiais pinigais dėl to, kad šių atsiskaitymų vietoje mokėjimo paslaugų teikėjai neteikia reikalingų paslaugų, o pagal sandorį yra būtina atsiskaityti nedelsiant. Šiuo atveju asmenys gali atsiskaityti grynaisiais pinigais, tačiau apie šį faktą, aplinkybes, dėl kurių nebuvo galima atsiskaityti negrynaisiais pinigais, sandorio šalių identifikavimo duomenis ir kitas su tokiu atsiskaitymu susijusias aplinkybes turi pranešti Valstybinei mokesčių inspekcijai;

– Įstatymo projektas neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintų teisėkūros tikslingumo, proporcingumo ir efektyvumo principų;

– Įstatymo Aiškinamajame rašte nepagrįstai nurodoma, kad Įstatymo projektas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai, nes nėra atliktas Įstatymo projekto poveikio verslo sąlygoms ir jo plėtrai vertinimas. Elektroniniai mokėjimai padeda užtikrinti finansinių operacijų saugumą. Padidinus atsiskaitymo grynaisiais pinigais ribą, mažės paskata pereiti prie elektroninių mokėjimų, o tai lėtins saugių finansinių operacijų inovacijas;

– nurodomos ir kitos priežastys.

PAPILDOMŲ LĖŠŲ POREIKIS ☐ Taip ☒ Ne

ADMINISTRACINĖ NAŠTA (PRISITAIKYMO IŠLAIDOS) ☐ Taip ☒ Ne	GYVENTOJAMS	☐ Taip ☒ Ne
	ŪKIO SUBJEKTAMS	☐ Taip ☒ Ne
	VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ INSTITUCIJOMS IR ĮSTAIGOMS	☐ Taip ☒ Ne

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS IR PROJEKTO DERINIMAS

☒ TM ☒ FM ☒ AM ☒ EIM ☒ EM ☒ KAM ☒ KM ☒ SADM ☒ SAM ☒ SM ☒ ŠMSM ☒ URM ☒ VRM ☒ ŽŪM
☐ LSA ☐ Verslo asociacijos ☐ Profesinės asociacijos ☐ Nevyriausybinių organizacijų ☒ Kita

Projektas suderintas su ministerijomis, Generaline prokuratūra, Specialiųjų tyrimų tarnyba, Valstybine mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos, Muitinės departamentu prie Finansų ministerijos, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos. Klausimą aptarus 2026 m. rugsėjo 8 d. tarpinstituciniame pasitarime nuspręsta jį teikti Vyriausybės posėdžiui.

PAŽYMĄ PARENGĖ	Saulius Gaigalas
	Ekonomikos politikos grupė